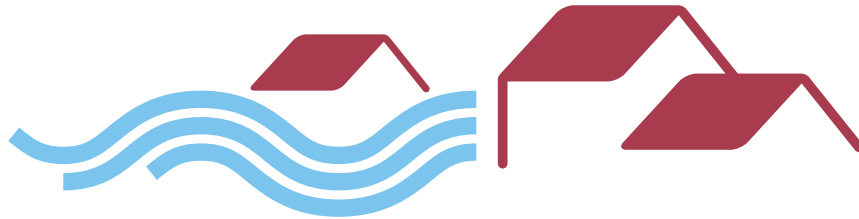

Република Србија

Program finansira EU

GODINA OBNOVE

POMOĆ EVROPSKE UNIJE
POPLAVLJENIM PODRUČJIMA U SRBIJI

POMOĆ EVROPSKE UNIJE
POPLAVLJENIM PODRUČJIMA
U SRBIJI

Program finansira EU

GODINA OBNOVE

POMOĆ EVROPSKE UNIJE POPLAVLJENIM PODRUČJIMA U SRBIJI

Program sprovode:

Štampanje ove brošure finansirala je Evropska unija. Implementacioni partneri Programa pomoći Evropske unije poplavljenim područjima u Srbiji su isključivo odgovorni za sadržaj publikacije i on ne predstavlja neophodno stavove Evropske unije.

Beograd, maj 2015.

SADRŽAJ

UVOD	9
IZGRADNJA PRIVATNIH KUĆA	11
OBNOVA KUĆA	19
OBNOVA JAVNIH OBJEKATA	27
PODRŠKA POLJOPRIVREDNIM PROIZVOĐAČIMA	33
PODRŠKA PREDUZETNICIMA I MALIM PREDUZEĆIMA	39
VAŽNOST PREVENCIJE	45

Obrenovac, maj 2014.

13,136

dece, učenika i profesora nastavilo obrazovanje i rad u boljim uslovima u uspešno rekonstruisanim školama

18,800

poljoprivrednih domaćinstava dobilo pomoć (seme pšenice, đubrivo, sadnice voća, stočna hrana)

547,500

koristi put Krupanj-Korenita čija je rekonstrukcija u podmakloj fazi

15,000

stanovnika Trstenika ima normalno snabdevanje vodom zahvaljujući sanaciji izvorišta

3,260 ljudi

ljudi živi u novim i obnovljenim kućama

143 kuće

kuće sagrađene su za porodice pogođene poplavama

828 kuća

obnovljeno je za porodice čiji su domovi oštećeni

POMOĆ EVROPSKE UNIJE

GODINU DANA NAKON POPLAVA

442

preduzetnika i mala preduzeća pokrenula poslovnu aktivnosti zahvaljujući pomoći u opremi i građevinskom materijalu

356

ljudi ponovo zaposleno ili sačuvalo posao zahvaljujući pomoći EU preduzetnicima

371

porodica koja zahvaljujući pomoći EU preduzećima ponovo privređuje

POMOĆ EVROPSKE UNIJE
POPLAVLJENIM PODRUČJIMA
U SRBIJI

Program sprovode:

Program finansira EU

UVOD

Rekordna količina kiše, koja je u Srbiji pala u maju 2014, izazvala je nezapamćene poplave i klizišta iza kojih je ostala velika šteta. Tokom poplava, 57 osoba je preminulo, dok je više od 30.000 ljudi moralo da napusti svoje domove. Gubici koji su nastali za samo nekoliko dana procenjeni su na 1,7 milijardi evra. Šteta je zabeležena u više od 100 lokalnih samouprava, dok su poplave i klizišta najviše pogodili 24 grada i opštine.

Evropska unija među prvima je uputila pomoć Srbiji, poslavši timove spasilaca i humanitarnu pomoć kroz Mehanizam civilne zaštite. Kako bi što pre otpočela obnova Srbije, na Donatorskoj konferenciji organizovanoj u Briselu 16. jula 2014, obezbeđeno je 995,2 miliona evra u povoljnim kreditima i donacijama, od kojih je 80 miliona evra EU izdvojila bespovratno. Od toga, kroz Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) 2012, obezbeđeno je 30 miliona evra Program pomoći Evropske unije poplavljenim područjima u Srbiji (24 grada i opštine koje su najviše pogođene), čija su postignuća posle prve godine od poplava predstavljena u ovoj publikaciji. Dodatna sredstva za projekte obnove i prevencije, Srbiji su dostupna od 2015. godine, kroz IPA 2014.

Program pomoći poplavljenim područjima finansira Evropska unija, a sve aktivnosti su planirane u bliskoj saradnji sa Kancelarijom za evropske integracije i Kancelarijom za pomoć i obnovu poplavljenih područja Vlade Republike Srbije. Aktivnosti sprovode Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS), Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija (FAO), kao i organizacije Arbeiter-Samariter-Bund (ASB), Danski savet za izbeglice (DRC) i Help - Hilfe zur Selbsthilfe e.V. Program se sprovodi u 24 opštine koje su najviše pogođene poplavama: Bajina Bašta, Valjevo, Varvarin, Velika Plana, Jagodina, Kosjerić, Koceljeva, Kragujevac, Kraljevo, Krupanj, Lazarevac, Loznica, Ljubovija, Mali Zvornik, Obrenovac, Osečina, Paraćin, Svilajnac, Smederevska Palanka, Trstenik, Ub, Čačak, Šabac i Šid. Zbog potrebe za izgradnjom kuća izvan oblasti Programa, obuhvaćeno je devet dodatnih opštine: Ruma, Smederevo, Malo Crniće, Mionica, Lajkovac, Gornji Milanovac, Ljig, Požega i Kuršumlja.

IZGRADNJA PRIVATNIH KUĆA

Jedan od glavnih ciljeva u obnovi od posljedica poplava bila je izgradnja kuća za porodice koje su ostale bez svojih domova.

Kroz Program Evropske unije, za prvih godinu dana izgrađeno je 143 novih kuća. U sklopu Državnog programa obnove porušenih porodičnih stambenih objekata, Evropska unija je finansirala izgradnju 73 kuće, dok je 70 porodica iz najranjivijih društvenih grupa, za dobijanje novih domova, odabrano kroz utvrđenu metodologiju, da bi pomoć došla do onih kojima je najpotrebnija. Sve nove kuće opremljene su osnovnim kućnim nameštajem i uređajima, jer porodice su gubile, mahom, svu imovinu u poplavama. Za mnoge od njih, život u novim kućama označavao je i početak života u mnogo boljim uslovima nego pre.

Porodica Jokić

selo Jamena, Šid

Kada je u maju 2015. poplavljeno selo Jamena kod Šida, na tromeđi Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine, sedmočlana porodica Jokić ostala je bez doma koji su uz veliku muku stekli. Ratni vojni invalid Cvijan (45) doselio se u ovo sremsko selo 1991. godine, zasnovao porodicu sa Radicom, sa kojom je više od decenije živeo kao podstanar. Za vreme poplave, Cvijan je učestvovao u evakuaciji i spasavanju meštana, dok je njegova porodica bila evakuisana. Po povratku, zatekli su potpuno uništenu kuću i pokućstvo. Nekoliko meseci Jokići su proveli u šatoru postavljenom u dvorištu kuće, nakon čega su im komšije pružile privremeni smeštaj.

Porodica Jokić jedna je od 13 porodica u Jameni koje su zahvaljujući pomoći Evropske unije dobile novi krov nad glavom.

„Kada smo se konačno skućili i uredili život, sačekala nas je poplava. Ali sada, zahvaljujući donaciji Evropske unije, imamo novi dom. Dobili smo nameštaj i kućne uređaje. Naša sreća i zahvalnost su neizmerni, jer naša deca mogu da nastavu da rastu spokojno”, kaže Cvijan koji ne skriva osmeh na licu.

Porodica Ilić Paraćin

„Stara kuća je bila u vrlo lošem stanju, samo što se nije raspala. Jovana je utrčala i povikala „baba, ide voda“, jedva smo se spasili, jer se u roku od nekoliko minuta kuća ispunila vodom. Sada imamo novu kuću, „smederevac“, kuhinju... Jovana ima svoju sobu u kojoj je veoma srećna“, priča zadovoljno Živka.

Živka Ilić (64) doselila se u Paraćin 1961. godine, gde je završila srednju školu i našla posao u fabrici tekstila. Žena velikog srca tražila je i dobila starateljstvo nad desetogodišnjom Jovanom, sa kojom je živela u trošnoj kući dok poplavni talas nije pogodio ovu opštinu. Voda je na nekim mestima dostizala metar i po, te je u nepovrat odnela njihov dom i lične stvari. Dva meseca je porodica živela u stanu koji je obezbedio Centar za socijalni rad, dok je trajala izgradnja njihove montažne kuće. Kad su se vratile u novi dom, Živka i Jovana dobile su nameštaj i belu tehniku.

Evropska unija obezbedila je novac za izgradnju 18 kuća u Paraćinu za porodice čiji su domovi potpuno uništeni u maju 2014.

Porodica Koković Svilajnac

Mladi bračni par - Đurđija i Aleksandar Koković - iz Svilajнца sa dvojicom sinova ostao je bez doma i nameštaja, koji su uništeni u poplavama. Aleksandar je zaposlen u privatnoj veterinarskoj stanici, dok Đurđija radi u Prirodnjačkom centru u Svilajncu. Nihovi prihodi su skromni, pa kako kažu, nikada ne bi sami uspeli da izgrade novu kuću.

U okviru Programa pomoći EU poplavljenim područjima u Srbiji, u Svilajncu je izgrađeno 11 montažnih kuća, koje su opremljene osnovnim kućnim uređajima i nameštajem.

„Jedva smo dočekali da ponovo možemo da primamo goste u našem novom domu. Beskrajno smo zahvalni što naša deca opet imaju krov nad glavom“, kaže Đurđija.

Porodica Ivanović Obrenovac

Dom porodice Slađane Ivanović u Obrenovcu urušio se tokom maja 2014, kada je naselje Rvati bilo potpuno potopljeno, a sva njihova imovina uništena. Ivanovići žive veoma skromno, jer Slađana je nezaposlena, njen suprug povremeno radi, dok dvojica sinova idu u školu. Kada se voda povukla, mesecima su živeli u šatoru ispred starog doma.

„Srećni smo, jer najzad ponovo imamo dom i možemo da živimo kao svi ostali. Znali smo da će nam kuća biti lepa, ali dobili smo više nego što smo očekivali. Pokušaćemo da krenemo iz početka, sa novim krovom nad glavom. Preživeli smo prokletu poplavu koja nas je zadesila, premeštanje od rodaka do prijatelja, preko kolektivnog smeštaja - svi smo bili raštrkani. Sada smo ponovo na okupu, svi smo opet porodica”, kaže Slađana Ivanović.

Šesnaest porodica u Obrenovcu dobilo je nove kuće zahvaljujući pomoći Evropske unije.

Radenko Despotović

Krupanj, selo Tomanj

Klizište u selu Tomanj, koje su pokrenule velike padavine u Krupnju, uništilo je dom četvoročlane porodice Depostović. Otac Radenko sa suprugom i dvoje dece bio je u kući kada su zidovi počeli da pucaju. Osim doma, ostali su i bez polja na kojima su bili zasađeni kukuruz, maline, kupine...

Zahvaljujući podršci Evropske unije, u Krupnju je izgrađeno deset kuća za porodice koje su zbog poplava izgubile domove.

„Kiše su padale i do sada, ali sličnih poplava i klizišta nije bilo ranije u Tomanju. Odjednom su brda krenula pravo na nas. Kuća je bila toliko oštećena, da više nismo smeli u nju da ulazimo. Samo nešto stvari smo uspjeli da sačuvamo. Sada imamo prelepu novu kuću, nedaleko od stare koja je srušena, pa možemo mirno da nastavimo dalje. Samo nebo zna dokle seže naša zahvalnost”, kaže Radenko Despotović.

„Preselili smo se kod rodaka, a komšija nam je donosio brašno, te sam mesila hleb kako bi deca imala šta da jedu. Ovde je i ranije bilo poplava, ali nikad kao tada u maju. Ne volim da se setim toga. Bila sam preplašena, ali sam morala da budem jaka zbog dece”, Ljiljana.

Porodica Vasić *selo Straža, Loznica*

Nezaposlena samohrana majka Ljiljana Vasić (42) stanuje sa svoje petoro dece u porodičnoj kući u Straži kod Loznice. Najveći oslonac joj predstavlja familija, koja joj pruža nesebičnu podršku. Njihova kuća je pretrpela velika oštećenja u poplavama koje su zahvatile Loznicu u maju 2014. godine, a kada je voda počela da prodire u njihov dom usred noći, pretpeli su pravi šok.

Kroz Program pomoći Evropske unije poplavljenim područjima u Srbiji, porodica Vasić dobila je novu montažnu kuću veličine oko 65 metara kvadratnih, sav neophodan nameštaj i kućne aparate.

OBNOVA KUĆA

Na hiljade kuća posle poplava ostalo je natopljeno vlagom i muljem, čineći ih neuslovnim za stanovanje ljudi. Vlasnici viših kuća najčešće su život organizovali na gornjim spratovima, dok su porodice sa prizemnim domovima mahom morale da pronađu privremeni smeštaj i sačekaju završetak obnove svoje imovine. Evropska unija odredila je obnovu što većeg broja domaćinstava kao prioritet, a sredstva izdvojena za radove služila su kao dodatak na pomoć države, koju je svaka porodica primila. Do kraja aprila 2015, 828 porodičnih kuća je obnovljeno sredstvima Evropske unije.

Radovi su najčešće obuhvatali malterisanje, gletovanje i krečenje zidova, postavljanje novog poda, zamenu unutrašnje stolarije. Mnoge porodice kažu da sada imaju bolje uslove za stanovanje nego ranije.

Porodica Sredojević

Krupanj

Talas vode i mulja, visok gotovo dva metra, preplavio je kuće u centru Krupnja. Dom petočlane porodice Milana Sredojevića bio je jedan od najugroženijih. Pomoć države koju je porodica primila bila je dovoljna za najhitnije popravke, ali je zahvaljujući sredstvima Evropske unije gletovanjem i krečenjem zidova, zamenom keramike, podova i vrata na sobama njegov dom u potpunosti osposobljen. Radovi su završeni na vreme, tako da su Sredojevići zimu dočekali u obnovljenom domu.

Kroz Program pomoći Evropske unije, u Krupnju je obnovljeno 165 domaćinstava koja su oštećena u poplavama.

„Kada je poplavljen centar Krupnja, a voda u mojoj kući dostigla 1,8 metara, bilo mi je najvažnije da preživimo. A kada se voda povukla, ostavivši za sobom gomilu blata u celoj kući, delovalo je kao da nikada nećemo uspeti da je očistimo. Naš dom sada opet blista zahvaljujući podršci Evropske unije”, kaže Milan.

Porodica Cvetković *Svilajnac*

Zahvaljujući Programu pomoći EU poplavljenim područjima u Srbiji, Bojan je dobio i nova kolica. „Nismo se nadali da ćemo uspeti da saniramo dom, kao ni da će naš sin dobiti novo pomagalo. Ovo je jedna do prvih lepih stvari koja nam se desila nakon poplave“, kaže Slavica.

Nezaposleni supružnici Nenad i Slavica Cvetković iz Svilajнца žive od socijalne pomoći i nadoknade za negu sina Bojana (37), koji boluje od cerebralne paralize. Samo desetak sati pre poplave, napustili su kuću, u kojoj je nivo vode kasnije dostigao visinu od 1,5 metara. Šteta je bila ogromna. Uz pomoć Evropske unije, kuća Cvetkovića je potpuno sanirana, napravljen je novi prilaz za invalidska kolica, a domaćinstvu su isporučeni i osnovni uređaji i nameštaj.

Pomoć EU u obnovi privatnih kuća, koje su oštećene u poplavama, do sada je primilo 88 porodica u Svilajncu.

Porodica Petrović

naselje Braća Jugović, Obrenovac

Četiri povezane dvorišne kuće, u kojima živi familija Petrović sa 27 članova, bile su potpuno pod vodom, potopljene iznad krovova, kada se reka Tamnava izlila u Obrenovcu i poplavila celo naselje Braće Jugović. Talas visok sedam metara potpio je sve kuće u naselju, pa su tako i sve četiri porodice Petrović ostale bez svog imetka.

Obnova 110 kuća u obrenovačkom naselju Braće Jugović, koju je finansirala Evropska unija, završena je tokom decembra 2014, te su porodice mogle da prezime u svojim domovima.

„Jedva smo preživeli, a naše kuće se nisu ni videle ispod tolike vode. Strahovala sam da u panici ne izgubimo decu. Živeli smo u privremenom smeštaju nekoliko meseci. Sada nam kuće izgledaju kao nove, zahvaljujući pomoći Evropske unije. To nam mnogo znači, jer opet normalno živimo”, kaže Samira Petrović.

Porodica Popović selo Rača, Bajina Bašta

„Ne bih sam nikako mogao da sredim kuću. Sada se osećam kao da smo dobili novi dom i kažem - ima Boga! Ne mogu da uporedim svoju kuću pre i nakon sanacije. Prezadovoljni smo, a naročito zato što smo dočekali Božić u novom domu“, kaže Milutin.

Dom tročlane porodice Popović iz sela Rača u Bajinoj Bašti, koju čine majka Branka (62) i sinovi Milutin (27) i Nenad (23) pretrpeo je veliko oštećenje, kada su spoljašni i unutrašnji zidovi napukli usled klizišta pokrenutog poplavama. Popovići žive od skromnih prihoda - Branka zarađuje sezonski berući maline, dok Milutin povremeno radi za dnevnicu. Nenad je osoba sa invaliditetom od rođenja, te prima naknadu za tuđu negu i pomoć.

Nakon beznađa koje ih je snašlo, Popovići su sada neizmerno srećni što je njihov dom potpuno sređen. Sanirane su pukotine na zidovima i plafonu, a zamenjeni su krov, podovi i stolarija.

Zahvaljujući pomoći Evropske unije, u Bajinoj Bašti obnovljene su 22 oštećene kuće.

Porodica Milošević

selo Jamena, opština Šid

Kuća u kojoj je živela četvoročlana porodica Milivoja Miloševića (40) u sremskom selu Jamena pretrpela je veliku štetu kada je bujična poplava ispunila ceo dom vodom. Milivoje je, zajedno sa drugim stanovnicima Jamene, pomagao u spašavanju i evakuaciji ljudi. Njegova deca su veoma teško podnela gubitak svog doma i nestrpljivo su čekala da se vrate kući. Osim doma, porodici Milošević su stradali šljivik i bašta, iz koje su se snabdevali.

Nakon što se voda povukla i iza sebe ostavila pustoš, Miloševići su boravili kod komšije koji im je ustupio svoju kuću na korišćenje.

Radovi su, između ostalog, obuhvatali sanaciju fasade, unutrašnjih zidova i podova, postavljanje keramike, zamenu stolarije i instalacija, izgradnju nove septičke jame. Kuća je potom opremljena kućim aparatima i nameštajem.

Dvadeset dve kuće u Jameni rekonstruisane su sredstvima Evropske unije.

„Sve što smo imali, nestalo je u jednom trenu. Imali smo sreću u nesreći da smo dobili pomoć Evropske unije. Živimo od novčane socijalne pomoći i dečjeg dodatka, pa sami ne bismo uspeli da obnovimo kuću. Veoma sam zahvalan na ovome”, priča Milivoje.

Porodica Kajtazović Smederevska Palanka

„Poplave su uništile celu našu kuću i sve što je u njoj bilo. Nismo imali gde da idemo, ostali smo u sobama punim mulja i blata. Mislili smo da ćemo uz državnu pomoć moći da saniramo domaćinstvo. U ovoj kući živi naša porodica sa 13 članova iz tri generacije. Bilo nam je teško, ali nam je Evropska unija pomogla da dobijemo čak i bolje uslove za život nego što smo imali pre poplava, kaže Tefik Kajtazović.

Tefik Kajtazović živi sa svojom suprugom Irenom Memetović, osmoro dece, snahom i dvoje unučića u Smederevskoj Palanci. Prizemna kuća, u kojoj stanuje ova socijalno ugrožena porodica, oštećena je u poplavnom talasu koji je dostigao nivo od 1,5 metra i uništio svu stolariju, nameštaj i njihove lične stvari. I pored štete koja je nastala u poplavama, porodica Kajtazović je nastavila da živi u oštećenom stambenom objektu tokom čitavog leta 2014. Kada su loši higijenski uslovi počeli da uzrokuju ozbiljne zdravstvene probleme, porodica je bila primorana da nađe privremeni smeštaj nedaleko od svog doma.

Porodica je dobila državnu pomoć, ali su bila potrebna dodatna sredstva za potpunu obnovu kuće, jer su svi članovi porodice nezaposleni.

Sredstvima Evropske unije, u Smederevskoj Palanci obnovljeno je 28 oštećenih kuća.

OBNOVA JAVNIH OBJEKATA

Povratak đaka u školske klupe kroz obnovu javnih objekata (škola i vrtića) bio je jedan od najvažnijih zadataka Programa EU pomoći poplavljenim područjima u Srbiji. Zato su prvi radovi na obnovi koje je finansirala Evropska unija počeli u obnovačkim školama.

Za prvih godinu dana, širom Srbije, uspešno je rekonstruisano 14 osnovnih i srednjih škola, kao i jedan vrtić, pa tako danas više od 13.136 učenika i profesora ponovo ima adekvatne uslove za rad. Sve škole opremljene su klupama, tablama, ormarima, drugim nameštajem i učilima koji su uništeni u poplavama.

Na osnovu potreba velikog broja stanovnika Trstenika, u ovoj opštini rehabilitovan je sistem za snabdevanje opštine pijaćom vodom, čime je više od 15.000 građana dobilo stabilan dotok vode u svojim domovima.

Osnovna škola „Jovan Jovanović Zmaj” Obrenovac

Najveća osnovna škola u Obrenovcu - „Jovan Jovanović Zmaj” - koju pohađa više od 1.300 učenika, bila je poplavljena gotovo dve nedelje tokom maja 2014. Prizemlje u kojem se nalaze učionice, sala za fizičko vaspitanje, biblioteka i kancelarije bili su pod dva metra vode.

Zahvaljujući podršci Evropske unije, ova škola danas ponovo normalno radi, nakon što su uređeni zidovi i podovi, zamenjena oštećena stolarija, kao i sve električne instalacije. Nabavljena je nova oprema za podstanicu koja zagreva učionice, zaštitna ograda oko škole, kao i učila, table, klupe, stolice, ormari i drugi nameštaj neophodan za održavanje nastave.

Sredstvima Evropske unije u Obrenovcu je obnovljeno pet škola, među kojima su osnovne škole „Posavski partizani“ i „Jefimija“, Tehnička i Poljoprivredno-hemijska škola, a izrađena je i neophodna tehnička dokumentacija za obnovu Gimnazije koja je pretrpela značajna oštećenja.

„Evropska unija bila je od prvog dana poplava uz našu školu, koja je deset dana bila potpuno pod vodom. Uz pomoć EU, uspeali smo da je u potpunosti obnovimo i omogućimo učenicima normalne uslove za učenje”, kaže direktorka škole Vera Đorđević.

Poljoprivredno-hemijska škola *Obrenovac*

Najveća šteta od poplave, koja je dostizala visinu i do 1,4 metra, u Poljoprivredno-hemijskoj školi u Obrenovcu nastala je u pet učionica i sali za fizičko vaspitanje.

Radovi na obnovi škole i vraćanje adekvatnih uslova za održavanje nastave za 646 đaka obuhvatili su malterisanje, krečenje, postavljanje podova, zamenu stolarije, farbanje radijatora, popravku elektroinstalacija, kao i rekonstrukciju zidova i podova u sali. Pored ovoga, škola je dobila klupe, stolice, ormare i ostali potreban nameštaj. Evropska unija finansirala je radove u ovoj školi sa 74.000 evra.

„Zahvaljujući donaciji Evropske unije, uspeli smo da rekonstruišemo oštećenja u školi tokom leta, pa su časovi nastavljani bez prekida,“ kaže direktor škole Dragoljub Zlatanović.

Predškolska ustanova „Dečja radost” Svilajnac

Vrtić „Dečja radost” je jedina ustanova za predškolsko obrazovanje u Svilajncu, koju pohada oko 450 dece. Sobe i igraonice za decu, kuhinja i administrativne kancelarije u najvećem objektu ove ustanove bili su veoma oštećeni tokom maja 2014.

Radovi, koje je finansirala Evropska unija, obuhvatali su zamenu stolarije i podova, malterisanje, krečenje, popločavanje, popravku krova i fasade. Nakon rekonstrukcije objekta, deca iz Svilajнца ponovo su dobila adekvatne uslove za igru i učenje.

Uz podršku Evropske unije, u Svilajncu su obnovljene i Srednja škola i Poljoprivredno-veterinarska škola.

„Tokom prvih dana poplava, kada smo videli štetu koju je nastala u objektima, obnova je delovala kao nemoguća misija. Ali, zahvaljujući pomoći prijatelja, vrtić ponovo normalno radi“, kaže direktorka Zorica Đorđević.

Rehabilitacija sistema za vodosnabdevanje *Trstenik*

Kroz pukotine na nasipu, reka Zapadna Morava popuno je poplavila glavni sistem za vodosnabdevanje - izvorišta „Staro korito” i „Zvezdan” - iz kojih se pijaća voda doprema do 70 odsto potrošača u Trsteniku. Zbog velike količine mulja i vode, sistem je bio van upotrebe, pa je cela opština bila snabdevana iz izvorišta „Prnjavor”, koje je jedva podmirilo osnovne potrebe.

Uz podršku Evropske unije, tri infiltraciona jezera za prečišćavanje vode potpuno su rehabilitovana - ispumpana je sva voda, očišćeno blato i mulj sa korita i obala, postavljen je novi sloj za filtriranje. Nakon što su analize vode iz jezera pokazale da je voda adekvatna za upotrebu, ponovo su uključena u sistem, pa sada više od 15.000 stanovnika Trstenika ponovo ima normalno snabdevanje pitkom vodom.

„Pomoć Evropske unije u sanaciji izvorišta za vodosnabdevanje bila je izuzetno značajna, pre svega za građane Trstenika, jer je u kratkom roku, vodosnabdevanje pijaćom vodom u potpunosti stabilizovano. Pomoć je značajna i za samu lokalnu samoupravu, jer bi sanacija, sa ograničenim sredstvima iz lokalnog budžeta, trajala znatno duže”, kaže Julija Jovanović, pomoćnica za finansije i lokalnu samoupravu u Opštini Trstenik.

PODRŠKA POLJOPRIVREDNIM PROIZVOĐAČIMA

Nakon zbrinjavanja ljudi iz poplavljenih područja došla je na red procena štete na poljoprivrednim imanjima. Ublažiti i sanirati nastale štete u poljoprivredi značilo je i ulagati u naredne sezone poštujući cikluse poljoprivredne proizvodnje. U okviru Programa pomoći Evropske Unije poplavljenim područjima u Srbiji, osam miliona evra je izdvojeno za mala poljoprivredna gazdinstva u 24 najugroženije opštine.

Isporuka pomoći poljoprivrednim proizvođačima počela je u septembru 2014. godine a već do kraja aprila 2015, više od 18.000 poljoprivrednika dobilo je stočnu hranu, pšenicu, sadnice voća, seme i đubrivo. Do jeseni 2015. godine, još oko 3.000 poljoprivrednika dobiće poljoprivrednu mehanizaciju, platenike, stoku, seme i đubrivo, što će značajno doprineti obnavljanju njihove proizvodnje.

Porodica Marković Krupanj

Miodrag Marković sa suprugom i troje dece živi u Krupnju. S obzirom da samo jedan sin ima redovne prihode, porodično se bave poljoprivredom na imanju u selu Cerova, na kojem živi Miodragov otac. Najviše zemlje, gotovo dva hektara, je pod zasadom šljive koju prodaju hladnjačama, sušarama ili od nje prave rakiju. Osim toga, Markovići gaje maline, kupine i trešnje, a bave se i ovčarstvom.

Nakon poplava, na porodičnom imanju Markovića aktivirala su se klizišta koja su im oštetila deo voćnjaka. Zato su, u okviru Programa pomoći EU poplavljenim područjima, dobili 300 sadnica šljive, kojima su proširili i obnovili zasad.

Krupanj je među opštinama koje su pretrpele najviše štete tokom poplava, a to se posebno odrazilo na poljoprivrednu proizvodnju. Evropska unija je u Krupnju do maja 2015. pružila podršku za oko 1.350 poljoprivrednih domaćinstava.

„Najviše smo brinuli da nam klizišta ne odnesu imanje i voćnjake, u koje smo poslednjih godina mnogo uložili. Od kada smo supruga i ja ostali bez posla, živimo od te zemlje. Pomoć u sadnicama šljive mnogo znači, jer bismo sami morali da štedimo novac sledeće tri godine. Ovako, za tri godine očekujem da će nam voćnjak donositi zaradu”, kaže Miodrag Marković.

Porodica Pjević Valjevo

„Tokom poplava, sklonili smo se u potkrovlje naše kuće koja nema čvrste temelje, pa je voda mogla da nas odnese. Strah i panika su se pojavili nakon poplave, kada sam shvatila kroz šta smo sve prošli, šta smo sve izgubili i da moramo da počnemo od nule. Videla sam da su ljudi u nekim delovima Srbije prošli gore od nas, pa sam lakše podnosila napor. Ne mogu da opišem rečima zadovoljstvo zbog podrške koju smo dobile od EU, jer stvarno ne znam šta bismo same mogle da uradimo. Zahvalna sam svima koji su nam pomogli da se vratimo normalnom životu,“ kaže Božana Pjević.

Božana Pjević, njena baka, majka i sestre koje su poreklom iz Bihaća u Bosni i Hercegovini, od 2002. žive u selu Divci kod Valjeva. Samo je Božana zaposlena, pa se porodica oduvek trudila da iskoristi neveliku okućnicu sadeći na njoj povrće i gajeći živinu i koze.

Maja 2014, reka Kolubara je poplavila kuću Pjevića, uništila useve, a živina im je uginula. Nekoliko meseci nisu mogli da se vrate na imanje, a onda im je, zahvaljujući pomoći Evropske unije, obnovljena kuća. Trenutno oporavljaju poljoprivrednu proizvodnju nabavljajući koke nosilje. U tome im je pomogla EU donacija od 320 kilograma koncentrata za koke.

Zahvaljujući finansijskoj podršci EU, više od 700 poljoprivrednika u valjevskom kraju dobilo je pomoć u obnavljanju proizvodnje.

Porodica Kuzmanović

Lazarevac

Slobodan Kuzmanović (78) iz sela Stepojevci jedan je od 315 poljoprivrednika u Lazarevcu koji je sa velikim nestrpljenjem dočekaio pomoć EU poljoprivrednicima. Po dve setvene jedinice klijavih zrna kukuruza i 400 kilograma đubriva, značilo je da svi poljoprivrednici mogu spremno da dočekaju prolećnu setvu.

Više od 7.700 poljoprivrednika u 24 opštine dobilo je seme za prolećnu setvu: po 200 kilograma ječma, 150 kilograma stočnog graška, 20 kilograma deteline i lucerke i dve setvene jedinice semena klijavog kukuruza. Poljoprivrednicima je isporučeno preko 2.950 tona mineralnog đubriva i setva je mogla da počne. Zahvaljujući ovoj vrsti podrške EU na preko 5.780 hektara plodnog zemljišta će ove godine nići usev.

U ovoj opštini je programom podrške poljoprivrednicima ukupno obuhvaćeno 650 poljoprivrednih gazdinstava.

„Ja sam danas došao po kukuruz i đubrivo sa mojim unukom, ne mogu više da radim kao pre, godine su me stigle. Ova pomoć koju smo danas dobili od EU je jedina značajna pomoć i hvala puno na tome, bar ne mislim da su nas svi zaboravili nakon poplava...“; kaže Slobodan Kuzmanović.

Porodica Nikolić *Paraćin*

Tročlana porodica Nikolić iz Paraćina ostala je bez useva kukuruza i pšenice, kada je njihova njiva poplavljena u maju 2014. Penzionisani poljoprivredni tehničar Milorad i njegova supruga Lalice oduvek su se bavili poljoprivredom, koja im je donosila prihode. Zahvaljujući pomoći Evropske unije, Nikolići su ponovo obnovili proizvodnju na svojoj zemlji.

„Poplava nam je uništila usev kukuruza koji smo godinama uzgajali. Kada nam je ponuđena pomoć, rešili smo da promenimo proizvodnju, proučili tehnologiju i napravili voćnjak. Sada imamo 300 stabala višnje, od kojih očekujemo solidan prinos“, kaže Milorad Nikolić.

Nikolići su jedna je od 23 poljoprivredne porodice u Paraćinu koje su dobile pomoć Evropske unije u sadnicama voćki.

PODRŠKA PREDUZETNICIMA I MALIM PREDUZEĆIMA

Mnoge preduzetničke radnje, mikro i mala preduzeća, koji su pretrpeli štetu u poplavama, prestali su da posluju ili su smanjili obim rada. Radnici su često ostajali bez posla i prihoda, što je uticalo na pogoršanje kvaliteta života njihovih porodica.

Evropska unija usmerila je pomoć ka onima kojima je najpotrebnija, da bi što pre obnovili svoje privredne aktivnosti. Posle detaljne analize potreba, za 404 korisnika ove podrške pristigli su oprema, alati, građevinski materijal za obnovu prostorija ili sirovine za dalju proizvodnju, da bi što pre „oživeli“ firme. Kao rezultat podrške, 356 radnika je ponovo dobilo zaposlenje ili zadržalo svoj posao.

Autoservis „Španac”

Kraljevo

Mehaničar Marjan Španović (39) preuzeo je od oca automehaničarsku radnju i nastavio porodičnu tradiciju privatnog preduzetništva. Prihodi od radnje i plata supruge Mirjane zaposlene u trgovini, petočlano domaćinstvo je imalo redovan izvor mesečnih primanja. Radnja za servisiranje i opravku automobila nalazi se u kraju Grdica u Kraljevu, i u majskim poplavama pored građevinskih oštećenja značajna šteta naneta je opremi u servisu.

Programom pomoći EU poplavljenim područjima u Srbiji, 39 mirko i malih preduzeća u Kraljevu je dobilo opremu da bi mogli da obnove svoje poslovanje.

„Naši prihodi su bukvalno bili prepolovljeni nakon poplava, jer rad bez mašina koje sam izgubio vratio bi me 100 godina unazad. Od pomoći EU dobio sam kompresor, strafiks, pneumatski pištolj i uređaj za pranje dizni da ponovo počnem da radim i vratim mušterije. Sada ponovo mogu da zaradim svojim radom. Bez opreme ne bih mogao ništa”, priča Marjan Španović.

Ribnjak „DB Food” Bajina Bašta

Porodica Dragana Jagodića, koja broji pet članova, živi od malog, ali uspešnog ribnjaka pastrmke „DB Food” u selu Rogačica, koji posluje od 2007. godine. Kada se reka Rogačica izlila u maju 2015, opustošila je ribnjak i iza sebe ostavila velika oštećenja na bazenima, a šteta je procenjena na više od 20 miliona dinara. Poslovanje je bilo obustavljeno, što je uticalo i na 12 porodica radnika zaposlenih u ribnjaku.

„Pre nego što se reka izlila, svi naši radnici su bili mobilisani da prave odbrambeni zid, ali nismo uspeli da sačuvamo ribnjak. Zahvaljujuću građevinskom materijalu koji smo dobili od EU, završili smo dovodni kanal, deo taložnika koji je voda odnela u poplavama. Ova pomoć nam mnogo znači, jer možemo ponovo da uzgajamo pastrmku”, kaže Dragan Jagodić.

Kroz program pomoći EU, firma „DB Food” dobila je građevinski materijal, kako bi obnovila bazene i proizvodnju pastrmke, kakva je bila pre poplava u maju 2015.

Preduzetnik
Obradin Ilić
Bajina Bašta

Sedmočlana porodica preduzetnika Obradina Ilića (72) iz sela Rogačica kod Bajine Bašte već generacijama živi od poljoprivredne proizvodnje u plastenicima. Cela familija uključena je u uzgajanje rasada povrća, što ih svrstava među najveće proizvođače u ovom delu zemlje. Ali, njihove njive s 24 plastenika stradale su 15. maja 2014, kad se reka Rogačica izlila.

Porodica Ilić jedna je od 38 firmi i preduzetnika iz Bajine Bašte koji su dobili pomoć Evropske unije da ponovo obnove poslovanje, nakon poplava u maju 2014.

„Odjednom je naišla bujica i odnela plastenike i sloj plodne zemlje, na kojem smo proizvodili rasad. Kad se voda povukla, zacrtao sam da ću uspjeti da sve to obnovim, i do sada je veliki posao završen. Pomoć od Evropske unije nam mnogo znači, jer uspeli smo da obnovimo plastenike”, kaže Obradin Ilić.

Preduzeće „Izvor Stil” Smederevska Palanka

Porodična firma „Izvor Stil” d.o.o, mala porodična proizvodnja nameštaja od pločastog materijala, smeštena je nadomak reke Kubrušnice koja je poplavila većinu domaćinstava u opštini Smederevska Palanka u maju 2014. godine. Tokom poplava, firma je pretrpela veliku štetu u iznajmljenom objektu kompanije „Goša”, a njihov repromaterijal i proizvodi su uništeni. Zbog oštećenja nastalih na objektu, ali i da bi izbegao slične situacije, vlasnik firme Miloš Radovanović preselio je pogon na novu adresu i započeo proizvodnju od početka.

„Dobili smo industrijski usisivač - „otprašivač“ - kao vrednu donaciju Evropske unije, jer ova mašina čuva i zdravlje naših radnika, ali i životnu sredinu. Uz to, dobili smo frezer sa cirkularom i sirovine za proizvodnju. Od poslovanja firme zavisi deset članova moje porodice, a sada već možemo da računamo da ćemo biti u prilici da proširimo proizvodnju”, kaže vlasnik firme „Izvor Stil” Miloš Radovanović.

U Smederevskoj Palanci, pomoć EU dobila su tri preduzeća kako bi obnovila poslovanje.

VAŽNOST PREVENCIJE

Pomoć Evropske unije u obnovi nakon poplava biće nastavljena i u narednom periodu. Kroz Instrument pretpristupne pomoći IPA 2014, Evropska unija je izdvojila sredstva za finansiranje projekata prevencije od poplava, kako bi rizik od novih katastrofa bio umanjen. Uz pomoć ovih projekata biće sprovedena i stabilizacija kritičnih klizišta, obnova nasipa i odvodnih kanala, rehabilitacija oštećenih puteva i izgradnja objekata na rekama za zaštitu od poplava tokom sledećih godina.

POMOĆ EVROPSKE UNIJE
POPLAVLJENIM PODRUČJIMA
U SRBIJI

Program finansira EU

Ovu publikaciju napravila je Kancelarija Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS) sa Organizacijom za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija (FAO) i organizacijama Arbeiter Samariter Bund (ASB), Danskim savetom za izbeglice (DRC) i Help – Hilfe zur Selbsthilfe e.V.

Beograd, maj 2015.

Program sprovode:

